

บันทึก ๒๐ ตอนนี้ ได้จากการตีความหนังสือ [The Heart of Higher Education : A Call to Renewal](#) เขียนโดยผู้มีชื่อเสียง ๒ ท่านคือ [Parker J. Palmer](#) และ [Arthur Zajonc](#)

ซึ่งเมื่อผมอ่านคร่าวๆ แล้ว ก็บอกตัวเองว่า นี่คือข้อเสนอสู่การเรียนรู้เพื่อเป็นคนเต็มคน ที่มี “

พลังสาม

” เข้มแข็ง คือ สมอง ใจ และวิญญาณ (head, heart, spirit) หรือพูดด้วยคำที่ฮิตในปัจจุบันคือ การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงจากภายในตน (Transformative Learning)

แม้ว่าหนังสือเล่มนี้จะเน้นเสนอการเปลี่ยนแปลงในระดับอุดมศึกษา แต่ผมมีความเชื่อว่าจะต้องใช้กับการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งการศึกษาตลอดชีวิต และตัวผมเองก็ต้องการนำมาใช้ฝึกปฏิบัติเองด้วย

ผมตั้งเป้าหมายในการอ่านและตีความหนังสือเล่มนี้ ออกบันทึกลง บล็อก ชุต เรียนรู้บูรณาการพลังสาม ว่า ต้องการเจาะหาแนวทางทำให้จิตปัญญาศึกษา เข้าสู่การศึกษากระแสหลัก เพื่อให้คนไทยมีทักษะ

จิตตภาวนา

บูรณาการอยู่ในทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ เป็นส่วนหนึ่งของ

ทักษะชีวิต

การเรียนรู้บูรณาการ (สมอง ใจ และวิญญาณ) พัฒนา ๓ ด้านไปพร้อมๆ กัน และส่งเสริมเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ในภาษาอังกฤษเรียกว่า Integrative Learning ในบางที่เรียกว่า Transformative Learning ซึ่งแปลเป็นไทยได้ ๒ แบบ ว่า (๑) การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงระดับรากฐาน คือเปลี่ยนจากติดสัญญาตณญาณสัต์ว์ เป็นมีจิตใจสูง ซึ่งมนุษย์ทุกคนบรรลุได้ บรรลุได้ในฐานะบุคคลทางโลก ไม่ต้องเข้าวัด หรือไม่ต้องบวช (๒) เป็นการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง หรือองกามภายในตน ตรงกันข้ามกับการเรียนรู้แบบรับถ่ายทอดความรู้มาจากภายนอก

ผมได้ตีความเขียนบันทึกจากบทหลักในหนังสือจบแล้ว แต่ยังมีส่วนเพิ่มเติม เพื่อบอกวิธีปฏิบัติอีกหลายตอน ที่ผมคิดว่ามีประโยชน์ต่ออาจารย์ที่ต้องการจัดการเรียนรู้แบบ Integrative/Transformative Learning อย่างจริงจัง

บันทึกตอนที่ ๑๕ นี้ ตีความจากส่วนหนึ่งของ Appendix B : Beyond the Classroom เรื่อง [Service Learning : Inspired by a Student](#) เขียนโดย Marshall C. Eakin, Director of the Ingram Scholars Program, Professor of History, Vanderbilt University

เล่าเรื่องการเกิดรายวิชาเรียนที่บูรณาการการเรียนวิชาการกับการบริการชุมชน/สังคม เข้าด้วยกัน โดยผู้มาจุดประกายเป็น นศ. เหตุเกิดปี พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือ ๑๗ ปีมาแล้ว

นศ. หญิงผู้ชื่อ Rachel McDonald เพิ่งไปเข้าค่ายพัฒนาชุมชนที่ประเทศเปรู กับ [ASB](#) (Alternative Spring Braek)

และคิดว่ากิจกรรมค่ายพัฒนาน่าจะจัดร่วมกับวิชาเรียนได้ เช่นการไปเข้าค่ายพัฒนาประเทศในละตินอเมริกา น่าจะจัดร่วมกับการเรียนวิชาละตินอเมริกาได้ เธอไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาของเธอ ซึ่งรู้จัก ศ. เอกัน ว่าสอนวิชานี้ จึงแนะนำให้มาหา

ปะเหมาะแก่ช่วงเวลานั้น ศ. เอकिन ทำหน้าที่เป็นกรรมการประเมินการทำหน้าที่บริการวิชาการแก่สาธารณะและจิตอาสาในวิทยาเขต ทำให้ได้พบอาจารย์และ นศ. ที่เอาใจจริงเอาใจด้านบริการสาธารณะหลายคน โดยมีบางคนเป็นอาจารย์ที่ [Peabody College](#) ของมหาวิทยาลัย แวนเดอร์บิลท์ และที่นั่นมีรายวิชา service-learning อยู่ด้วย เป็นครั้งแรกที่ ศ. เอकिन ได้รู้จัก service learning หรือการเรียนรู้แบบให้บริการไปพร้อมกัน

ศ. เอकिन กับราเชลจึงร่วมมือกันศึกษาหลักสูตรทางจิตวิทยารายวิชา service learning ในประเทศละตินอเมริกา ซึ่งในที่สุดก็เลือกประเทศชิลี ในปี ๒๕๔๐ ราเชล ไปศึกษาเตรียมความพร้อมในพื้นที่ร่วมกับเพื่อน ที่เรียนวิชาเอก Latin American Studies โดยราเชลได้รับ Ingram Scholarship แล้วในปี ๒๕๔๑ ก็เกิดรายวิชา ๓ หน่วยกิต ชื่อ The Historical Roots of Contemporary Chilean Social Problems สอนโดย ศ. เอकिन มีราเชลเป็น นศ. ผู้ช่วย มี นศ. ลงทะเบียนเรียน ๑๒ คน ในช่วงเวลา Maymester (เดือนพฤษภาคม) ไปทำงานอาสาที่หมู่บ้านเล็กๆ ที่มีประชากร ๓๐๐ คน ในชิลี โดยไปพักและทำงานร่วมกับโรงเรียนอาชีวศึกษาระดับมัธยมที่เป็นโรงเรียนกินนอน ไปสร้างห้องซักผ้าให้ และสอนนักเรียน พร้อมกับเรียนวิชาอย่างเข้มข้น ใช้เวลา ๔ สัปดาห์

ประสบการณ์นี้สร้างความกระตือรือร้นแก่ ศ. เอकिन มาก และได้ร่วมมือกับอาจารย์ท่านอื่นจัดรายวิชา service learning ขึ้นในชุมชน ฮิสปานิก ในเมืองแนชวิลล์ ที่มหาวิทยาลัยแวนเดอร์บิลท์ ตั้งอยู่

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ มหาวิทยาลัยแวนเดอร์บิลท์ ตั้ง VIO (Vanderbilt International Office) ศ. เอकिन ก็ได้มีส่วนผลักดันให้เกิด โปรแกรม VISAGE (Vanderbilt Initiative for Scholarship and Global Engagement) ที่ นศ. ได้รับทุนเรียนวิชา ๓ หน่วยกิต โดยไปทำ service learning ในต่างประเทศ

อ่านเรื่องนี้แล้วผมนึกถึงประชาคมอาเซียน สถาบันอุดมศึกษาไทยน่าจะร่วมมือกับ สกอ. สมาคมประชาคมอาเซียน และสำนักงานเลขาธิการอาเซียน จัดหลักสูตร service learning ทำนองนี้ โดยก่อน นศ. ออกไปต่างประเทศ ควรได้เรียนภาคทฤษฎี และฝึกทักษะ AAR เพื่อเตรียมความพร้อมเสียก่อน

ที่จริงในประเทศไทยมีอาจารย์ (และเป็นผู้บริหารด้วย) คือเป็นรองอธิการบดี) คือ ผศ. ดร. ปริญา เทวานฤมิตรกุล มีประสบการณ์และความชำนาญมากในการจัดการเรียนรู้แบบ service learning อ่านรายละเอียด [ที่นี่](#) และ [ที่นี่](#)

ผมมีความเห็นว่า การเรียนวิชาจากการทำงานบริการสังคมนี้ อาจได้ผลดี เกิดการเรียนรู้บูรณาการรอบด้าน และได้เรียนวิชาอย่างจริงจัง (mastery learning) หรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับทักษะของอาจารย์ ในการตั้งโจทย์การทำงานและโจทย์เพื่อการเรียนรู้ของ นศ. ดังนั้นการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์จริง และเวทีฝึกทักษะการทำหน้าที่ “คุณอำนวย” ให้แก่อาจารย์ จึงมีความสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะทักษะการเป็น “คุณอำนวย” ในกระบวนการ AAR หลังทำกิจกรรมเป็นระยะๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างรอบรู้และจริง

วิจารณ์ พานิช

๑๐ ก.พ. ๕๖

คัดลอกจาก <http://www.gotoknow.org/posts/543466>